

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XLI. Summa Dei, etiam in malos, bonitas, quàm immeritò
no[n]nullos offendat?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

CAPVT XLI.

Summa Dei etiam in malos bonitas, quàm immeritò nonnullos offendat?

I.

Matth. 11.6.

Vid miremur, Sortibus alios vti, alios abuti? cum nonnulli ipsam Dei bonitatem trahant in malitiæ suæ nutrimentum. Quod videns Seruator, Ioanni renunciari iussit: *Cæci vident: claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.* Nempe fuerunt etiam tunc, qui, mortis occasionem acceperunt, vnde vitam haurire debuissent. An non enim miraculis tam splendidis, ad credendum moueri eos oportuit? illi verò scandalizati, etiam moti sunt, ad accusandum. Ea scilicet fuit Scribarum, ea Phariseorum malitia, vt offenderentur, quòd ad peccatorem diuertisset: quòd cum peccatoribus manducaret; quòd à muliere peccatrice se tangi pateretur, quòd sabbathis homines curaret: denique in principio demoniorum dicebant, eum demonia eicere. adeò petra scandali, & lapis offensionis, positus in ruinam multorum fuit: sed non credentium. nam credentibus lapis summus, angularis, electus fuit, teste S. Petro.

Isa. 8. 14.

Rom. 9. 33.

Luc. 2. 34.

1. Petr. 2. 6. 7

II.

Supra cap. 6.

9. VII. D.

Dionys. ep.

ad Demoph.

Tales Pharisei etiam nunc reperiuntur, qui inde scandalum rapiunt, ex mundi gubernatione, vnde maximè rapi deberent in admirationem immensæ bonitatis Dei. Vt enim quibusdam nimis seuerus, ita alijs nimis clemens esse videtur. Non repetam, hîc, quod supra attuli è D. Dionysio, de Carpo Episcopo, Idololatram, & eum, qui se ab Idololatra seduci passus est, vita indignos iudicante, ægréque ferente, quòd eos terra sustineret. Ad cuius morem multi vindictâ ardentes, offendi se non dissimulant, si non toties Deus sua fulmina mittat, quoties homines peccant. Non habet Dominus iram tam compendiosam; longanimis est, patiens est, bonus est, misericors est, iustus est; differt, ne præcipitare videatur; patitur, vt det exemplum; expectat tempus, quia expectat poenitentiam; quæ si non sequatur, moram poenâ compensat. Hoc pertinet ad infinitam illius excellentiam, qui, quia in se optimus est, est etiam alijs summè bonus, bonitate, vt vocant, respectiua.

Hac

Hac omnibus creaturis se communicat, sed intelligentiâ præditis, modo insuper peculiari; nempe sub vltimi finis ratione. ad quem vt nos dirigat perducâtque, donis cumulat, & ijs, quibus nos, tanquam causa efficiens naturalis, conseruans, prouidensque regit; & per quæ efficiamur *diuina consortes natura*, vt dixit, quem S. Dionysius *Theologorum decus supremum & antiquissimum columen* nominauit. Inter hæc dona autem, sunt variæ virtutes, quas nos vult (etiam indignis benefaciendo) docere.

S. Dionysius
cap 3. diuin.
nom.

Prima est, vt hanc ipsam bonitatem, in Deo, agnoscamus & credamus. Nam, vt Clemens Alexandrinus dixit: *bona facere, est Dei natura, vt ignis calefacere, & lucis illuminare*. Sic multorum natura, aut malitia potius velut in naturam versa, est *mala facere*, omnes accusare, omnes calumniari, omnes offendere, instar echini, vbicunque eum tangas, aculeati; immo instar *decem cornua habentium* diabolorum. Secunda causa est, vt sciamus, vnde & nos boni fieri possimus, atque ita in spem erigamur. Nam, vt vel Hermetes tradidit, Deus est *bonum bona faciens, bonum efficiens*: vel vt Plotinus docet, *Deus est bonum, cetera bona, vt amari possint, quasi colorans, & hoc ipso amabilia reddens*. Apelles te bonum pictorem; Praxiteles bonum sculptorem, aut statuarium; Galenus bonum medicum; Deus bonum hominem faciet, vt nôris, à quo magistro discere debeas pietatem. Tertia causa est, vt homo, se, cum diuina gratia, bonitatis illius capacem faciat. Siquidem, vt ex mente Platonis Alcinous loquitur, *Deus bonus est, quoniam in omnia, pro cuiusq; facultate, sua beneficia confert, cum omnis boni causa sit*. Vt ergo minus vasculum minus balsami capit, & in maiore plus potest comprehendi; sic diuina bonitas in eos se se copiosius effundit, qui sinum magis dilatant. Audi Saluatorem: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. Vbi D. Gregorius ait: *Tanto ergo amplius peccati rubigo consumitur, quanto peccatoris cor magno charitatis igne concrematur*. Nam utique qui ex amore Dei magis dolet, se Deum offendisse, venia se reddit digniorem, capaciôrque fit maioris gratiæ diuinæ infundendæ. Sic oleum stetit, cum vas non superesset; quod tam diu fluxit, quàm diu filij matri suæ oleum infundenti vasa offerre potuerunt.

III.
Clem. Alex.
l. 1. Strom.
c. 8.
Apoc. 12. 3.
In Piman-
dro c. 4.
Plotin. En-
nead. 6. 1. 7.
c. 22.

Luc. 7. 47.
4. Reg. 4. 5.

Quarta causa est, ne nos à benefaciendo excusamus, dicentes, littus frustra arari, & nequicquam in saxis seminari: esse enim homines quosdam, sicut ficum aridam, sicut terram sterilem,

IV.

Fff lem,

CAPVT XLI.

Summa Dei etiam in malos bonitas, quàm immeritò nonnullos offendat?

I.

Matth. 11.6.

Vid miremur, Sortibus alios vti, alios abuti? cum nonnulli ipsam Dei bonitatem trahant in malitiæ suæ nutrimentum. Quod videns Seruator, Ioanni renunciari iussit: *Cæci vident: claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.* Nempe fuerunt etiam tunc, qui, mortis occasionem acceperunt, vnde vitam haurire debuissent. An non enim miraculis tam splendidis, ad credendum moueri eos oportuit? illi verò scandalizati, etiam moti sunt, ad accusandum. Ea scilicet fuit Scribarum, ea Phariseorum malitia, vt offenderentur, quòd ad peccatorem diuertisset: quòd cum peccatoribus manducaret; quòd à muliere peccatrice se tangi pateretur, quòd sabbathis homines curaret: denique in principio demoniorum dicebant, eum demonia eycere. adeò petra scandali, & lapis offensionis, positus in ruinam multorum fuit: sed non credentium. nam credentibus lapis summus, angularis, electus fuit, teste S. Petro.

Isa. 8. 14.

Rom. 9. 33.

Luc. 2. 34.

1. Petr. 2. 6. 7

II.

Supra cap. 6.

9. VII. D.

Dionys. ep.

ad Demoph.

Tales Pharisei etiam nunc reperiuntur, qui inde scandalum rapiunt, ex mundi gubernatione, vnde maximè rapi deberent in admirationem immensæ bonitatis Dei. Vt enim quibusdam nimis seuerus, ita alijs nimis clemens esse videtur. Non repetam, hîc, quod supra attuli è D. Dionysio, de Carpo Episcopo, Idololatram, & eum, qui se ab Idololatra seduci passus est, vita indignos iudicante, ægréque ferente, quòd eos terra sustineret. Ad cuius morem multi vindictâ ardentes, offendi se non dissimulant, si non toties Deus sua fulmina mittat, quoties homines peccant. Non habet Dominus iram tam compendiosam; longanimis est, patiens est, bonus est, misericors est, iustus est; differt, ne præcipitare videatur; patitur, vt det exemplum; expectat tempus, quia expectat poenitentiam; quæ si non sequatur, moram poenâ compensat. Hoc pertinet ad infinitam illius excellentiam, qui, quia in se optimus est, est etiam alijs summè bonus, bonitate, vt vocant, respectiua.

Hac

Hac omnibus creaturis se communicat, sed intelligentiâ præditis, modo insuper peculiari; nempe sub vltimi finis ratione. ad quem vt nos dirigat perducâtque, donis cumulat, & ijs, quibus nos, tanquam causa efficiens naturalis, conseruans, prouidensque regit; & per quæ efficiamur *diuina consortes natura*, vt dixit, quem S. Dionysius *Theologorum decus supremum & antiquissimum columen* nominavit. Inter hæc dona autem, sunt variæ virtutes, quas nos vult (etiam indignis benefaciendo) docere.

S. Dionysius
cap 3. diuin.
nom.

Prima est, vt hanc ipsam bonitatem, in Deo, agnoscamus & credamus. Nam, vt Clemens Alexandrinus dixit: *bona facere, est Dei natura, vt ignis calefacere, & lucis illuminare*. Sic multorum natura, aut malitia potius velut in naturam versa, est *mala facere*, omnes accusare, omnes calumniari, omnes offendere, instar echini, vbicunque eum tangas, aculeati; immo instar *decem cornua habentium* diabolorum. Secunda causa est, vt sciamus, vnde & nos boni fieri possimus, atque ita in spem erigamur. Nam, vt vel Hermetes tradidit, Deus est *bonum bona faciens, bonum efficiens*: vel vt Plotinus docet, *Deus est bonum, cetera bona, vt amari possint, quasi colorans, & hoc ipso amabilia reddens*. Apelles te bonum pictorem; Praxiteles bonum sculptorem, aut statuarium; Galenus bonum medicum; Deus bonum hominem faciet, vt nôris, à quo magistro discere debeas pietatem. Tertia causa est, vt homo, se, cum diuina gratia, bonitatis illius capacem faciat. Siquidem, vt ex mente Platonis Alcinous loquitur, *Deus bonus est, quoniam in omnia, pro cuiusq; facultate, sua beneficia confert, cum omnis boni causa sit*. Vt ergo minus vasculum minus balsami capit, & in maiore plus potest comprehendi; sic diuina bonitas in eos se se copiosius effundit, qui sinum magis dilatant. Audi Saluatorem: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. Vbi D. Gregorius ait: *Tanto ergo amplius peccati rubigo consumitur, quanto peccatoris cor magno charitatis igne concrematur*. Nam utique qui ex amore Dei magis dolet, se Deum offendisse, venia se reddit digniorem, capaciôrque fit maioris gratiæ diuinæ infundendæ. Sic oleum stetit, cum vas non superesset; quod tam diu fluxit, quàm diu filij matri suæ oleum infundenti vasa offerre potuerunt.

III.
Clem. Alex.
l. 1. Strom.
c. 8.
Apoc. 12. 3.
In Piman-
dro c. 4.
Plotin. En-
nead. 6. 1. 7.
c. 22.

Luc. 7. 47.
4. Reg. 4. 5.

Quarta causa est, ne nos à benefaciendo excusamus, dicentes, littus frustra arari, & nequicquam in saxis seminari: esse enim homines quosdam, sicut ficum aridam, sicut terram sterilem,

IV.

Fff lem,

- lem, inutiles, ingratos, immo qui tanquam militares illi Leopardi, beneficijs peiores fiant. Quis actum libenter agit? quis Æthiopem lauare aut laterem conatur? Hæc omnia refutat diuina bonitas, quæ quos redemisset, nisi etiam pro inimicis suis voluisset, Dei Filium, in cruce, immolari? Philo, qui Hebræorum Plato dictus est, in hunc modum differit: *Benignus cum sit Deus, largitur bona omnibus etiam imperfectis, inuitans eos, ut amulatores virtutis, atq; participes fiant, ostentansq; immensas suas diuitias, quod sufficiant etiam ijs, qui non magnam utilitatem inde capiunt. Hoc autem alijs rebus declarat manifestissime; quoties enim pluit in mare, fontes producit in desertissimis locis, tenuem & asperam, sterilémq; terram rigat inundans fluminibus, quid aliud exhibet, quam nimietatem diuitiarum benignitatisq; sue? Eadem est causa, ob quam nullam animam sterilem boni creauit, quamuis sint quedam, quibus hoc est inutile. Vides pulcherrimum summi Dei exemplum, cuius imitationem ipse vrgens ait:*
- Matth. 5.44. *Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos: ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oriri facit super bonos & malos: & pluit super iustos & iniustos. Imitare, ô homo, tuum Conditorem, benefac etiam beneficia contemnenti. Si malus est ille, tanto tu melior esto. Fac tu, quod boni solent, si vis esse bonus; si ille respuit tuum munus, non tu idcirco definis esse bonus; sed ille se malum esse demonstrat. Imitetur ille diabolus, tu imitare Deum, qui ad pœnitentiam prouocat amando, nec rarò indulgendo corrigit. Quinta causa est, vt nos manu ducat ad cultum inuocationemque Sanctorum, per quos, etiam desperatissimis manum porrigit, vt resurgant. Sic nimis honorificati sunt amici tui Deus; & præcipuè tua atque misericordia Mater Maria, Virgo clementissima, & refugium peccatorum, à te constituta, per quam non riuiolos, sed fluuios immensæ bonitatis tuæ effudisti: quos huius voluminis angustijs includere, planè temerarius sit conatus. In confesso est, augustiùs illam, quàm per tam prodigiosam beneficentiam, inclarescere non potuisse. Nam sicut in Psal. 49. 15. Deus afflicto dicit: *Eruiam te, & honorificabis me;* ita meritò etiam Mater Dei, ab ijs, quos eruit, in toto orbe terrarum, honorificatur.*
- V. VI. *Eant nunc Aristarchi, murmurent Theones, & dentem exacuant; inde Deo gloria nascitur, vnde illi occasionem sumunt conuiciandi. Primum exemplum est, quia hac mente adduxerunt Christo*

Christo Scriba & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medio, fingentes scilicet, se Christi iudicio stare vel-
 le; quamvis scrupulum subijciebant: *In lege Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare, quid tu dicis, approbasne legem, an re-
 probas? Hoc, totum dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum.*
 Sciebant enim eum misericordiam profiteri & mansuetudinem. Ita S. Aug. serm 47 de verb. Dom.
 Quare si, lapidandam dixisset, clamassent, eum tam misericor- S Augustin. tract. 33.
 dem, clementemque non esse, quam videri vellet, ut qui mulierem
 capitis damnasset; si non lapidandam, ipsum igitur lapidandum,
 ut qui legem Moysis violaret. *Sed Dominus in respondendo, & iusti-
 tiam seruaturus est, inquit S. Augustinus, & a mansuetudine non
 recessurus. Non dixit: Non lapidetur, ne contra legem dicere videretur.*
*Absit autem, ut diceret, Lapidetur. Venit enim non perdere, quod
 inuenerat, sed querere, quod perierat. Quid ergo respondit? Qui sine
 peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Hac scilicet vox
 iustitia est: Puniatur peccatrix, sed non a peccatoribus. Audiuimus
 vocem iustitie, audiamus & mansuetudinis. Nec ego, inquit, te contem-
 nabo. Sed quid est, Domine? faues ergo peccatis? Non plane. At-
 tende, quod sequitur: Vade, & amplius noli peccare. Ergo & Dominus
 damnauit, sed peccata, non hominem. Sic veritas, sic sapientia, sic
 ipsa, cui calumnia parabatur, iustitia, & adulteram pariter, &
 adulteræ accusatores emendauit. Illa bonitate correctæ est; istis
 ad propriam conscientiam remissis, vel apertè in terræ puluere
 scriptum, vel tacitè in pectore dictum est: *Festucam, quæ in oculo est* Matth. 7. 3.
fratris tui, vides, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non vides? Hac
est imago bonitatis illius, quæ etiam, inter ipsam Scribarum & Pha- Sap. 7. 26.
 risæorum malitiam; enimuerò, in adulteram in flagranti delicto
 deprehensam, explendescit.*

Alterum exemplum offensi bonitate Pharisei Lucas exhi-
 bet, in Magdalena, quæ erat in ciuitate peccatrix, quæ stans retro se-
 cus pedes Christi, lachrymis capit rigare pedes eius, & capillis capitis
 sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & unguento unguebat. Vicens
 autem Phariseus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens: *Hic si esset*
Propheta, sciret utiq, quæ & qualis est mulier, quæ tangit eum, quia
peccatrix est. Vides hic bonitatem Christi, & peruersum iudicium
Pharisei? Ille suscipit respicientem; iste indignatur Pastori ouem
suscipienti. Christus fidem & dilectionem mulieris; Phariseus
*peccatricis delicta intuetur. Christus clementer, Phariseus teme-
 re &*

S. Aug. 1. 50. rē & impiè iudicat; nempe putat, ignorare Christum, qualis sit
 homil. 23. mulier, cum ille non solum mulieris mores, sed ipsius etiam Pha-
 Dio, lib. 41. risæi cogitationes perspectas haberet. Caium Iul. Cæsarem lau-
 dant Scriptores, quòd, cum in scrinijs Pompeij secretæ litteræ re-
 pertæ essent, ex quibus, quo plerique animo, & erga Pompeium,
 & contra se fuissent, deprehendere potuisset, neque legerit eas, ne-
 que descripserit, sed extemplo cremârit, ne quid acerbius in-
 quenquam statuere cogeretur. Quantis laudibus dignus est Deus,
 cuius illa vox est: *propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non
 memorabor amplius?* Igitur Pharisæus peruersè Christum, & non
 ex vero, sed de suo ingenio iudicauit. Cum enim turgido infla-
 tus Spiritu, sanctū se esse profiteretur, quasi propheticum illud di-
 cens: *Discede à me, & noli me tangere, quia mundus sum;* offende-
 batur, quòd se Christus à muliere peccatrice contrectari pateretur:
 quemadmodum & illi alij, qui dicebant: *Quare cum Publi-
 canis & peccatoribus manducatis & bibitis?* At non tali spiritu erat
 Matth. 5. 30. humilis & humilitatis Magister; vt medicus ægrotos, oues vt Pa-
 stor, peccatores recipiebat vt Saluator; & pro hac bonitate sua,
 qua amari merebatur, hominum linguas passus est. Nempe vt,
 qui oculis malè affecti sunt, luce; ita pessimi quique ipsa offen-
 duntur bonitate. At ignoscit vni, non ignoscit alteri? *Quòd
 DEVS alijs gratuita vocatione conuersis misericordiam largitur in-
 debitam, non ad dispensatoris iniustitiam, sed ad donantis misericor-
 dissimam liberalitatem, veritatis ratione referendum est. An
 audebit debitor creditorem iniquitatis arguere? si alteri donans ab eo,
 quod debitum, exegerit? Si ergo inter contractus hominum, nullus ex
 hoc presumptionis locus est, vt à se dicat debitor iniuste exigi, quia scit alij
 debitori ab eodem, quod debebat, creditore donatum: quis in tantam in-
 saniam prophana vocis erumpat, vt iniustitia Deum arguat, si vni inde-
 bitam donauerit gratiam, & alteri debitam reddiderit pœnam? Ita
 est, & tamen est, qui murmuret.*

VII. Sed non idcirco Deus desinit esse bonus, qui eiusmodi
 Matt. 20. 15. murmuratori respondet: *An oculus tuus nequam est, quia ego bonus
 Luc. 15. 12. sum?* itémque, *Non licet mihi, quod volo, facere?* Quod est tertium
 exemplum, cui, vt quartum addam. Verum est, multos, cum filio il-
 lo adolescentiore, accepta substantia sua, peregrè, à Deo, profi-
 cisci, atque *in regionem longinquam, & ibi dissipare substantiam suam.*
 (omnes dotes spirituales, cum ipsa diuina gratia animaque sua.)
 viuent-

vinendo luxuriose: neque dignos esse, qui, fame coacti, domum re-
 uertentes à Patre cælesti recipiantur. Deus tamen sua bonitate
 dignum iudicat, vt etiam tales recipiat. *Cum igitur adhuc longè est*
talis, videt illum pater ipsius, & misericordia mouetur: vnde vltro
accurrens cadit super collum eius, & osculatur eum. Gaudet enim
 conuersione hominis à peccato respicientis. Et tam prompta est
 illius misericordia, vt præsto sit ad se venire volentibus, illisque
 obuiam occurrat, qui consilia, de vita mutanda moliri incipiunt.
 Nam, *desiderium pauperum exaudiuit Dominus, preparationem cordis* Psal. 10. 17.
eorum audiuit auris tua, ait Dauid. Et iterum: *Dixi, confitebor ad-* Psal. 31. 5.
uersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati
mei. Et erit, inquit Deus, antequam clament, ego exaudiam; adhuc Isa. 65. 24.
illis loquentibus, ego audiam. Qua de caussa dicebat Nathanieli Ser-
 uator: *Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te.* Ioan. 1. 48.
 Certè sit licet indignus peccator, quem respiciat suprema illa
 maiestas, tamen tantò est miserior & hinc miserabilior, quantò
 ipsa miseratione indignior. Vbi enim maior miseria, ibi maior est
 caussa miserendi. Et quem decet misericordiã magis tangi, quàm
 Patrem? quem magis par est, miserrimis succurrere, quàm felici-
 cissimum? Si, apud Angelos, *maius est gaudium, super vno peccato-* Luc. 15. 7.
re pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indi-
gent pœnitentia; cur non idem gaudium sit, apud Dominum An-
gelorum? Qui tamen de hac ipsa bonitate sua necessarium ducit,
se excusare, sicut pater ille, tum apud seruos, tum, apud maiorem
natu filium, se se excusauit. Ne enim serui mirarentur, tam splen-
didum, propter vnum seminudum adolescentem, & degenerem
gnatum, apparari conuiuium, dixit: Quia hic filius meus mortuus
erat, & reuixit. Nimirum etsi veste scissili & lacera amictum, etsi
vultu squallidum, & pallore extremam famem testante luridum;
tamen filium suum agnoscit; & quem dudum perditum atque
pro mortuo habuerat, non aliter censet accipiendum, ac si à mor-
tuis extitisset. Quid ni serui mirati essent tantam bonitatem? cum Luc. 15. 25.
filius ipse eius senior in agro æstum diei & laborem passus, reintelle-
cta, indignatus sit, & noluerit introire, patrique ad eum egredien-
ti, ac ad conuiuium roganti dixerit: Ecce tot annis seruo tibi, &
nunquam mandatum præterui, & nunquam dedisti mihi hœdum, vt cum
amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic, qui deuorauit sub-
stantiam suam cū meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatū.

Ad hunc modum, multi, qui se putant semper vitam vixisse illibatam, tacita cogitatione, indignantur, quando vident grauissimos & publicos peccatores maximis donis diuinis ornari, & saepe beatissima morte, post exactos, in omni scelere, multos annos, decedere. Sed defendit se Deus, à misericordia non nisi in miseros exhibenda; & tranquillat animum vel in inuidias, vel in indignationes ebullientem. *Fili, inquit, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt: epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & reuixit: perierat & inuentus est.* Noli ergo indignari, tu Iudæe, si populi Gentilium maiore gratia diuini luminis ac fidei illustrantur. Noli tu, qui tibi iustus videris, putare, Deum iniustum esse, si peccatores recipit ad se reuertentes. *Tolle, quod tuum est, tuaque gratia contentus esto; Deum non vis esse Deum, si non vis esse misericordem. Dominus patiens est multa misericordia, auferens iniquitatem & scelera,* inquit Moyses. Quid quod neque se iustum esse ostendit, qui iustum Deum accusat, qui peccatoribus inuidet; qui denique se iustum existimat, & tanquam iustum iactans ait: *Nunquam mandatum tuum prateriui? Nihil mihi conscius sum;* ait Apostolus, *sed non in hoc iustificatus sum.* Quid ergo alijs vult misericordiam inuidere, qui ea ipse indiget? *Dicendum est,* ait S. Chrysostomus, *quod nullus sanctorum dolet in talibus, immo bona aliorum sua existimat.*

Num. 14. 18.

Luc. 15. 29.
1. Cor. 4. 4.

VIII.

Nostra igitur existimemus omnia eiusmodi bona, quæ dum alijs à bono Deo exhibentur, nostra fiunt charitate, nostra imitatione; vt discamus, non desperare, etiam si in peccatis confenerimus. Hinc in quintum exemplum, Latro ille manifestarius iam iam acturus erat in patibulo, animam, & vix agere cepit poenitentiam, paucula illa pronuncians: *Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum,* cum statim à mitissimo IESU audiuit: *Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso.* Petiuerat ille, non vt statim, sed vt, cum in suum regnum veniret, recordaretur sui; respondet Christus: *Hodie mecum eris in Paradiso:* adeo pronus est ad dandum, vt citius det, quàm petatur. Et vide cui det? homicidæ, latroni, illi ipsi, qui paulo prius Christo in cruce pendenti, ipse etiam pendens ac desperatè propemodum petulans conuitiatus erat. Ita enim loquitur S. Ambrosius: *Matthæus & Marcus duos conuiciantes inducunt latrones, Lucas vnum conuiciantem, & vnum reprehendentem. Fortasse & iste prius conuitiatus est,*
sed

S. Ambros.
in c. 23. Luc.

sed repente conuersus. Pulcherrimum autem datur affectanda conuersionis exemplum. O Deus, quàm promptus es ad ignoscendum! quàm tardi nos ad veniam à te flagitandam! & tamen ignoscis illi linguæ veniam petenti, quæ, eodem penè momento, te sacrilegè la-cerauit? Quis hanc bonitatem tantam potest comprehendere, nisi qui te credit infinite bonum? Credens autem, quis desperet, si in cruce latro saluatus est: antepaululum homicida, post paululum ac-cusatus, conuictus, damnatus, suspensus & liberatus. Noli mirari, ubi damnatus, sed ubi liberatus, ubi mutatus. Hæc pius Afer.

S. Augustin.
serm. 37. in
Ioan.

Eadem bonitas, in sexto exemplo atq; alio quodam la-trone, ad accendendam, in maximis etiam peccatoribus, spem eluxit. Moses Ethiops, conditione seruus, propter naturæ suæ improbitatem, ex heri sui domo profugit: atq; ubi prædari didicisset, paulo post prædonum cohortis Præfectus fuit. Et cum nefaria multa scelera peregisset, & ad cedes patrandas audax factus esset, ex præfracta quadâ temeritate monasticam ingressus est vitam, philosophariq; prorsus incepit, strenuè admodum ad virtutem grassans. Quod autem priore vite instituto, & corporis valida constitutione, rursum ad voluptatem per imaginationes incitatus alliceretur, varijs exercitijs carnem domare summoperè contendit. Et quandoq; quidem solo pane, absq; obsonio usus, quandoq; autem, plurimo opere perfecto, ad quinquaginta, die quolibet, preces fecit. Et sex continuis annis, noctes totas, per uigilio exegit, stans atq; orans: ita ut neq; genua inclinaret, neq; prorsus oculis ad somnum propendens conuinceret. Porro noctu Monachorum domicilia circumiens, clam uniuscuiusq; hydriam auferbat, eamq; aqua repletam in locum suum reponebat. Idq; ingentis laboris fuit, propterea quod inde locus, ubi aqua fluebat, alijs quidem decem, nonnullis autem viginti, quibusdam etiam triginta stadijs abesset. Perlongo verò tempore pristinum suum retinuit robur, quamuis multum studij in hoc collocaret, ut id debilitaret, & carnem diuturna arumna extenuaret. Dicunt autem aliquando prædones eum quatuor, qui officinam quietis suæ percurrebant, cepisse, vinxisse, atq; in humeros, sublatis in Ecclesiam deportasse, & Patribus, quid de eis statuerent: permisisse: nefas esse dicentem, ut in posterum mali quidquam alicui ipse inferret. Neque unquam quemq; fuisse ferunt, qui tantopere mutatus à vitijs ad virtutem summam, quam pertigit, peruenerit. Incredibilis vero fuit demonibus terror. Et, quod supra opinionem omnium est, presbyter etiam in Sceti factus est, cum quidem quàm plurimos, eo tempore, quo latronum manum duxerat, intere-

I X.

Nicephor.
Callist. l. 11.
hist. Eccles.
c. 36.

interemisset. Et quia talis erat, multos eosq, optimos post se reliquit sectatores.

X.

Hoc est, quod supra dicebam: nostra existimanda esse, omnia eiusmodi bona, quæ dum alijs à bono Deo exhibentur, nostra fiunt imitatione. Nam quantæ spei non est hoc argumentum? quis non obstupefeat, ad tantam metamorphosin? Latro tam immanis fit exemplum summæ charitatis? Qui antè, nocturnis in tenebris, aliorum bonis & vitæ insidiabatur, nunc per totas noctes peruigilat, vt alijs possit aquam præstare? Tot cædium reus, nunc se suumque corpus castigat? Is qui intemperantissimus vino se ingurgitabat, epulis lacertos ædificabat, nunc solo pane contentus est? æquè in virtutem fortis, ac in flagitia prius fuerat audax. Herifuga famulus antè; nunc redit ad Dominum vniuersi, & ei famulari incipit, quem in tot crudelitibus, si quiuisset, ipsum occidisset? Sic Æthiops pellem mutat? sic prædo fit præda? sic homicidarum ductor, fit ductor Anachoretarum? & qui vias infestauit, nunc in seipsum grassatur? ex face nebulonum, nunc lux Monachorum? Prope ipse Abbas non credidit, ex tam infami prædone aliquid boni fieri potuisse. Timuit cum illo colloqui: trepidauit, illum ad fores, ne dum in interiora domus, admittere: nec supplici ac omnia promittenti credidisset. Reiecit, vt pestem, horruit vt latronem, nec sibi persuadere potuit, illas manus ad cælum sublatas Numini gratas esse posse, quæ toties humano sanguine fuerunt cruentatæ. Itaque ille, quod precibus non potuit, minis impetrauit; non admittendus, nisi formidatus. Censuit nempe illud ad se pertinere: *Regnū calorū vim patitur, & violenti rapiunt illud*; serius in peccando, seriatur quoque penitentiam egit. Qua in re multos eosq, optimos, post se reliquit sectatores; qui quamuis grauib; cooperti flagitijs, quamuis fulmina meriti & Tartara, quamuis sexaginta, aut octoginta, annis Deum ad iracundiam prouocauerunt, tamen cogitatione pia tacti, post calumnias, post adultéria, post cædes, post sacrilegia, repente dixerunt: *Nunquid in eternum projiciet Deus, aut non apponet, vt complacitior sit adhuc? Aut in finem misericordiam suam abscindet, à generatione in generationem? Aut obliuiscetur misereri Deus? aut continebit, in ira sua, misericordias suas?* Et dixi, *Nunc capi: Hec mutatio dextera Excelsi*; quæ neminem respuit, sed latronem de nemore, latronem de cruce, plus quàm latronem ex ipsis

Matt. 11. 12.

Psal. 76. 8.

quodammodo inferni faucibus recipit ad misericordiae diuinæ fores pulsantem.

Immo tam excellens est diuinæ bonitatis magnitudo, ut ipsa pulset, & recipi flagitet. *Amulare ergo, & pœnitentiam age.* Apoc. 3. 20. *Ecce sto ad ostium, & pulso, inquit, si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum.* Abraham & Loth, ille in ostio tabernaculi sui, ille in foribus ciuitatis sedit, ut hospites Angelos introducerent; vterque cucurrit in occursum eorum: vterque pronus in terram, summis precibus, rogauit, ut diuertere dignarentur. Nunc ipse sæpe Deus stat ad ostium, ipse pulsat, ipse hospitium rogat; & sui eum non recipiunt, nec est locus in diuersorio. Quid facere posset, quid deberet, si rem humano affectu vellet æstimare? Samaritani aliquando Christum in ciuitatem non receperunt. *Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus & Ioannes, dixerunt, Domine, vis dicimus, ut ignis descendat de celo, & consumat illos? Et conuersus increpauit illos, dicens: Nescitis, cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed saluare.* Itaque etiam repudiatus stat ad ostium, & pulsare perseuerat; idq; non solum ob suam immensam bonitatem, sed etiam ob preces & bonitatem suorum. Cum enim vel Sancti eò mansuetudinis perueniant, ut neque de extreme desperatis desperent; quanto magis decet ipsum Magistrum Sanctorum (qui dixit: *Discite à me, quia mitis sum*) esse in eisdem benignum atque misericordem?

Suspiciuntur homines, & laudibus in cælum tolluntur, qui se ipsos vincere, aduersarios benignè habere, & facile ignoscere possunt ijs, à quibus violati fuerunt. Et, Poëta teste, *Quo quisq; est maior, magis est placabilis ira.* Certè Ecclesia S. Stephani, pro lapidatoribus suis Deum precantis, exemplum intuita, ita nos docet orare: *Da nobis, quaesumus Domine, imitari, quod colimus, ut discamus, & inimicos diligere: quia eius natalitia celebramus, qui nunt etiam pro persecutoribus exorare.* Si ergo pulchrum est hominibus, benefacere ijs, à quibus maleficio affecti sunt; quanto id ad Numinis gloriam erit conuenientius? Neque enim potest, in vlla virtute, infinitis modis perfectus Deus, à mortalibus superari. Nihil ergo mirum, si summa maiestas illius læsa, non tantum veniam petentes in gratiam recipit, sed si etiam vltro eos quærit, & ad ostium cordis illorum stans pulsat, & rogat, ut aperire velint,

G g gratiam.

XI.

Apoc. 3. 20.

Gen. 18. 1.

Gen. 19. 1.

Ioan. 1.

Luc. 2.

Luc. 9. 54.

Matt. 11. 29.

XII.

gratiámque recipere, quàm à se, cum maxima iniuria, excluderunt. Igitur vt septimum exemplum addam:

XIII.

Luculenta eiusmodi res accidisse legitur; in B. Cathari-
Raymund. è nã Senensis vita. Erat Senis, Anno Christi 1370. ciuis, cui nomen
Capua apud Andreas Naddini, opes copiosæ, si aurum spectes, nullæ, si consi-
Sur, 19. Apr. deres virtutem. Nam plerumque quibus aurum nimis charum est,
non est nimis chara virtus. Itaque hic homo cum alijs plerisque
flagitijs coopertus, tum etiam præcipuè tesserarum ludo ita erat
mancipatus, vt si ludendo, perderet nummos, Diuos, Deúmque
ipsum conuicijs proscindere identidem, cælúmque detestabili exe-
cratione implere non vereretur. Quadragesimum iam ætatis suæ
attigerat annum, cum eum diuina vindicta censuit, non diutiùs
differendum. Graui igitur morbo affecit, quo crudescente, depo-
situs iam videbatur. Nec minùs anima, quàm corpus ægrotabat.
De corpore Medici desperauerant, non item de anima Religiosi.
Venerunt itaq; ad eum multi homines pij, inter quos etiam vtriuf-
que sexus cænobitæ, atque in primis Parochus illius. Hi eum,
vt sit, præsentis periculi, instantisque mortis admonuère, horta-
ti sunt, vt peccata sua in memoriam, se in pænitentiam reduceret,
sacerdotique confiteretur, quæ alioqui æternùm luenda essent.
Surdo loquebantur. Ille enim qui sacras ædes adire, aut sacris
initiatos honorare nunquam consueuerat, pronum habuit etiam
sacrorum sermones contemnere. Itaque sana suadentes, quasi im-
portuna loquentes, repulit. & à se exire iussit, nihil sibi cum Deo
esse, dictitans, nihil Deo secum. Peruenit hæc desperationis fama
ad aures F. Thomæ, qui S. Virgini Catharinæ Senensi à sacris con-
fessionibus erat. Hic, insigni animæ huius pereuntis zelo, Cathari-
nam adiuit, rogauitque, vt diuinam desperatissimo homini mise-
rationem precibus quàm enixissimis impetraret. Paruit illa, ne-
que precari cessauit antè, quàm Christus illi se sisteret, causám-
que redderet, ob quam meritò miser perire sineretur. An non
pereat, inquiebat, cuius blasphemum os, si posset, me ipsum perdi-
tum iret, cuius flagitia mundum implent, & ad cælum vsq; pertin-
gunt? qui, vt alia sileantur, etiam tabulam, in qua mea, Matris meæ,
aliorúmque Diuorum imagines impictæ erant, ausus est, sacrilega
manu, in ignem iactare? nonne & ipse dignissimus est, vt æternis
gehennæ flammis exuratur? Nonne par est, vt, quod mihi fecit,
ipse quoque patiatur? Hæc atque alia talia Virgini dicebat Chri-
stus,

ftus,

stus, vt peccatoris ostenderet abominandam fæditatem. Verùm Catharina, & salutis animarum sitientissima, & gnarissima diuinæ misericordiæ esse inexhaustam immensitatem, cum precibus, etiam vberimas lachrymas fudit, neque desijt antè, quàm mitissimè Dominus huic tam impio peccatori decumbenti appareret, atque, in vicem Parochi, ad peccata confessione delenda hortaretur, veniam, si id faceret, liberalissimè pollicens. Quem non fleceret, tanta bonitas? quis conditionem tam fauentem non acceptaret? Ergo ille paulo priùs saxo durior Andreas repentè mollescit, erumpit in vocem, clamat, se Christum videre, enimuerò etiam audire monentem, ne Confessionem insuper habeat, sed viam sibi paret ad veniam tot scelerum obtinendam. Itaque quancumque Confessarium acciri postulat, quem modico priùs eliminàrat. Curritur, adest sacerdos, confitetur Andreas, ingenti animi dolore: condit testamentum sanctissimè, malàmque vitam, optima morte, consignat. Verè igitur ille dixit: *Non est desperandum de malis, sed pro ipsis, vt boni fiant, studiosius supplicandum, quia numerus sanctorum semper de numero auctus est impiorum.*

Acta personis rebusq; respondere necesse est, inquit S. Athanasius, vt quis author fuerit, ex opere ipsius contestatum reddatur, & ex authore vicissim, quale sit opus agnoscat. Quod cum ita sit, merito, audita eiusmodi historia, exclamari potest: Hæc mutatio dextera excelsi; neque enim alia manus talia facere potest: itémque,

Magna opera Domini magnum testantur operatorem. Tanto enim maior est Deus, quanto misericordiam ostendit ampliorem.

Vnde cantatur: *Dominus patiens, & multa misericordia, auferens iniquitatem & scelera: Et miserationes eius, super omnia opera eius;* dummodo nos ijs velimus vti, aut eas acceptare. Nam planè ita est, promptiùs dat Deus beneficia, quàm homines illa acceptent.

Eo fine Balthasar Alvarez vidit Christum Dominum nostrum, præclaris donis valde onustum, & onere illo quodammodo afflictum, ac desiderantem exonerari, & propensum se ostendentem ad gratificandum exoneranti. Et quamuis magno desiderio id cuperet, non tamen onus deponerat; eò quòd vasa deessent, in quibus eius dona reponerentur. Pronior ergo est Deus, ad offerenda beneficia, quàm nos ad ea auferenda.

Vnde rectè Propheta: *Deus meus, misericordia mea. Peccamus grauius, inhaeremus peccato pertinaciter, gaudemus de peccato, post peccatum ambulamus. Extensò collo peccatum nostrum prædicamus, nec ab-*

Ggg 2 scondi.

S. Aug. lib. de vera innocent. cap. 184.

XIV.

S. Athanas. orat. contra idola. Psal. 76.

Psal. 110. 2.

Num. 14 18.

Psal. 144. 9.

Ludouic. de Ponte in vita Alvarez. c. 7. §. 2.

Psal. 58.

S. Augustin.
in tractat. de
Visitatione
infirmi, serm
11.

abscondimus, & tu placatus es? ait ille. Nos te provocamus ad iram, tu autem conducis nos ad misericordiam: nos irritamus te ad furorem, tu autem differis vindictam. Iusto exterminio punire poteras peccantes, subvertere negligentes: sed patientia tua expectat, ut corrigamus patientes. Deus ergo meus, misericordia mea! Nunquid non haec est iniustitia? sed nunquid est iniustitia, apud Deum? Absit. Quod enim sustinet Deus, index iustus patienter, totum Deus est. Neque enim aliter Deus esses, nisi flectereris, nisi patereris, nisi misereris. Quodcumque igitur facis, tuum est: quod tuum est, bonum est. Quod igitur facis, bonum est, Deus meus misericordia mea.

XV.
Scripsit hoc
Antonius
Ceschi, 18.
Ianuar. An.
1643.

Sicut, octavi exempli loco, prorsus bonum & admirabile erat, quod Româ Dilingam perscriptum fuit, Neapoli An. 1640. (an. 1641?) accidisse. Ibi Turca mancipium, curiositate populi allectus, cum reliqua turba, domum quandam sacram, in qua, Natalibus Christi Domini festis, rarissimi artificij elegantiaque Praesepe visebatur, ingressus oculos à longè stans, ignota pietate, implevit. Nulli unquam sua curiositas felicior fuit. Nam ecce procul consistentem Turcam, atque nihil minùs cogitantem fabricatus è materia Christus infans, è praesepio respicere; tum etiam, protensa manu, & indice digito annuere, atque ad se vocare cepit, quin & vocem claram addidit, cunctis, qui aderant, in stuporem raptis. Neque verò annuere cessavit antè, quàm ille attonitus ac tremens accederet. Vbi accessit, egit Christus ipse Catechistam, hominem Turcam res fidei necessarias docuit, monuitque, ut Baptismo se quàm primùm tingi curaret; fore enim, ut, intra breue tempus, secum in cælo esset. Profecit insigniter, sub tali magistro, Turca, rem disertè narrauit; baptismum petijt, obtinuit, & paucos post dies, grauiter ægrotans, iamque ipsi morti vicinus, palam professus est, mori se non posse priùs, quàm Sacrum viaticum accepisset. Accepit, & spiritum cælo reddidit. Miraberis, Lector, hanc tantam Dei bonitatem. at scito, omnibus ad praesepe Christi confluentibus annuere misericordem Dominum; omnibus documenta diuina tradere. Non vident, neque audiunt hoc omnes? in ipsis culpa est, quia sponte cæci sunt, & vitij obturati non habent *aures audiendi*. At qui *aures audiendi* habent, audiunt puerulum IESVM è praesepio non solùm vagientem, sed etiam pannis paupertatem, frigoris tolerantiam patientiam, lachrymis poenitentiam, denique vultu, gestu, totius corporis

poris habitu, omnes virtutes docentem; incensique amore tam immenso infantis, iam tum, pro Mundo, patientis, toti se proijciunt in mare diuinæ bonitatis. Philæni, aut, vt Athenæus eos appellat, Philotoconistæ, optauerant olim, vt in balænas conuerterentur, dummodo mare in pretiosissimum vinum mutaretur, in quo se se possent continuò volutare. O quantum est mare amor Dei! ô quàm dulcis Oceanus, immensitas diuinæ bonitatis? omnes prorsus in eum se conijcerent, omnes in eo, velut pisces, natat optarent, si eius agnoscerent suauitatem. Immo omnes in eo submergi, & animam, amore ebriam, ponere cuperent; quemadmodum Georgius Clarentiæ comes, qui (ob suspicionem affectati regni, ab Eduardo IV. huius nominis rege Angliæ, fratre suo, iussus mori, & genus mortis, quod sibi magis placeret, eligere) voluit vino Cretico, seu, vt vulgo vocant, Maluatico, suffocari, coniectusque in vas plenum huius vini, illud sensim sorbendo suauiter submersus est; ita, præ amoris dulcedine, toti in Deo mergerentur omnes, si quàm suauis sit Dominus, gustauissent; neque etiam mille mortes sentirent charitate inebriati.

CAPVT XLII.

Quanta, ex consideratione Dei summè boni, summèq; misericordis, etiam alioqui desperatis, spes veniæ & fiducia addatur?

Vdiui nonnullos, qui nauali prælio interfuerunt, quod Ioannes de Austria, contra Turcas, felicissimè gessit, narrantes, cadauera in mari natantia, internosci potuisse. Siquidem corpora Turcarum prona, at Christianorum supina atque cælum aspicientia dicebant natitauisse. Eadem res quotidie accidit ijs, qui in diuinæ bonitatis mare incidunt; alij enim ibi eriguntur ad spem in Deo ponendam; alij suo opte pondere euertuntur, & ita deprimuntur, vt, ad quam oculos habent, non videant bonitatis profunditatem.

Hanc vtique non vidit Cain, qui dixit: *Maiores iniquitatis meae, quam vt veniam merear*; quasi aliquid maius esse possit. Gen. 3. 13.

Ggg 3

magni-